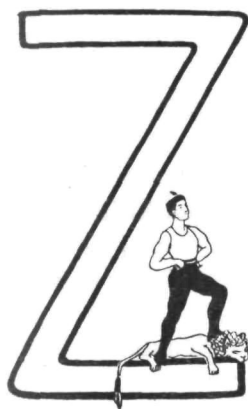

očeh, da bi ji prijazno povedal, kdo sem, zakaj sem prišel in tako dalje, kakor bi ji hotel s tem ukazati, naj se briga le za dobro postrežbo in ne za druge reči! Ravnal sem se takorekoč kakor gospodar napram svojemu hlapcu nasproti onim, ki so me sprejeli kakor gosta v svojo hišo. Še danes me hudo boli, da bi šel in odkril svoje takratne misli in prosil odpuščanja.

CVETINOMIRSKI:

Luč.

Unaj je snežilo v težkih, belih kosmih, ki so venomer pahljali ob šipe v oknih in se tajali na njih tako počasi in leno, kakor da jim ni prav nič po volji, preleviti se iz svojih toplih kožuščkov v hladne vodne kaplje. Nizko, do polovice oken so visele s strehe dolge ledene sveče; tik hiše na kolu postavljena ptičja hišica je bila polna lačnih sinic, ščinkovcev in strnadov, ki so bili prišli pobirat v svoje priljubljeno zavetišče krušnih drobtin. Videla se je snežena ravan za vasjo; zdajpazdaj so šinile mimo sani, zacingljali so pod konjskimi vratovi kraguljčki in so utihnili v megleni daljavi...

Mrak je legal v sobo; na klopi ob peči je tiho sedelo petero otrok z velikimi, plašnimi očmi; vsakteri je imel pred seboj na kolenih velik pehar fižola, ki ga je bilo treba zluščiti; nedaleč od njih je stal na tleh širok koš, kamor so metali prazne stroke. Na peči je ležala bolna babica, kakor v klobčič zvita; odeta je bila s starimi raztrganimi rjuhami in koci, za podzglavje kup pisanih cunj. Kadarkoli je zasopla in zakašljala, so se otroci vedno zgenili in pričeli hitreje luščiti.

Milka, najstarejša izmed otrok, z drobnim prebelim obrazkom in zlatimi kodri las, ki so ji rahlo lili zadaj na tilnik, se je nenadoma ozrla skozi okno in se oglasila nato s svojim mehkim, srebrnim glasom:

»Mrač! se že, pa še zdaj ni matere domov. Kako težko jo čakam!... Da bi že vendar enkrat prišla iz opekarne...«

»Saj bomo morali tako vseeno spat, ko pride domov,« je menil Poldek. »Zdaj je ob šestih že čisto tema... petrolejka je pa tudi še vedno prazna.«

»Je res tako... Koliko časa pa smo že pravzaprav brez luči?« je vprašala Zdenka z modrimi, zamišljenimi očmi.

Nilka je iztegnila roko in zagnala luščino v koš:

»Štirinajst dni bo, mislim... Meni je kar hudo, ker ni zvečer v sobi luči. Tako prijetno je bilo časih, ko je živel še ata in je prižgal gotovo vsak večer petrolejko nad mizo. Zdaj ni ne očeta ne luči...«

Oči so se ji orosile, ko se je spomnila na rano umrlega očeta, posilil

jo je skoro jok; tudi drugih se je polastila globoka žalost; za hip je nastala v sobi grobna tišina.

»Prej od začetka me je bilo vedno močno strah, kadarkoli sem bil v temi,« je pretrgal Poldek mučni molk. »Zdaj me ni nič več strah, tako sem se že privadil teme...«

»Jaz tudi!« je šepetnila Zdenka.

»Ali danes dobi mati morda denar, ker je sobota, pa kupi olja za luč!« si je v veseli slutnji zaželela Nilka.

»Pa je treba kupiti še prej kruha kakor olja,« je preudaril Poldek.

Zinka, najmlajša, je postavila pehar na klop in si položila roke na kolena.

»Lačna!« je vzdihnila.

»Lušči kar naprej, pa te bo minila lakota!« jo je bodrila Nilka. »Mati kmalu pride — pa bo tukaj kruh in morda še luč...«

»Da bi bila le luč!« se je radoval mali Tinko, izmed vseh najživahnejši.

Naglo se je večal v sobi somrak. Že je bilo prav težko razločiti zunaj s snegom zameteno in pobeljeno ravan od goste, sive megle, ki je segala kakor mračna misel od zemlje do neba. Kakor v sanjah so zapeli časih kraguljčki mimo hiše, nič več ni moglo zapaziti oko sani in brzih konj.

Poldek se je dvignil s klopi in je poskočil na tla.

»Premračno je že, da bi še zdaj luščil fižol... Poglejmo, kaj dela naš jež!«

»Saj res! Jež, ježek — ali še vedno spi?« so se veselili drug za drugim in so vstajali s svojih sedežev.

Poldek je izvlekel izpod klopi kraj blatnih, prevrnjenih materinih škornjev kup nametanih, prašnih cunj in je kmalu izmotal iz njih bodečo živo kroglo ter jo zatrkjal kakor kolo po sobi.

»Ha, zbedel sem se malo!« je plosknil z rokami.

Živi klobčič se je jel počasi ovijati; najprvo je pokukal v mrak prijazni rilček, nato še nogce. Leno je pričel tapati jež po sobi naokrog, na posled pa se je spustil v tek pod mizo.

»Hej! Ježek, ježek!« so se smejali otroci in gledali za razposajeno živalco.

Jež je stekel izpod mize preko sobe pod klop k peči in spet nazaj pod mizo; končno je trobosal brez vsakega pravega načrta z naglimi, stopicajočimi koraki križem sobe, iz kota v kot.

»Trop! Trop! Trop!« je odmevalo glasno in smešno po sobi naokrog.

»Kakor konj!« je vzkliknil Tinko, ki mu je bilo to ježevo tropotanje čez vse všeč.

Stemnilo se je popolnoma, tako da ni nihče mogel videti drug drugega. Posedli so nazaj na klop in strmeli v temo; vse tiho, samo stenska ura je dolgočasno tiktakala, in jež je tekal po sobi semintja.

»Zdaj imamo namesto luči ježa!« je dihnila komaj slišno Zdenka.

»Da bi že končno prišla mati!« je zopet zaželela Nilka.

Za hip je nastal molk. Na peči se je zgenilo, zasopla je babica in se popravila pod odejo — zopet je počival svitek dalje...

»Trop, trop, trop!« je dirjal jež že čedalje hitreje, časih naglo postal in pohrustal hlastno ščurka, ki se je bil priplazil iz kakšne razpoke v zidu kraj peči.

Tako so čakali ob peči matere, dokler se niso oglasili zunaj v veži počasni, trudni koraki.

»Mati! Mati!« —

Vrata so se natiho odprla, v sobo je stopila stara, sključena ženica, majhen ovoj pod pazduho. Takoj so jo obstopili otroci, Zdenka se je krčevito oprijela njenega krila.

»Mati! Mati!« —

Mati je poiskala v temi klop in je sedla nanjo; otroci so se stiskali k njej tako ljubeče, kakor da so bili čakali nanjo dolgo vrsto let.

»Uganite, kaj sem prinesla!«

»Olja za luč! Že prej sem mislila na to...« je rekla naglo Nilka.

»Uganila si!« —

Mati je prižgala žveplenko, stopila k mizi in pričela odvijati ovoj; ko ga je odvila, se je prikazala polna litrska steklenica olja in hleb kruha. V tem je žveplenka dogorela, prižgati je bilo treba zopet drugo; mati je odmašila steklenico in je naglo nalila v petrolejko olja, Nilka pa je pobrisala s cilindra in s senčnika prah. Kmalu nato je vzplapolal pod senčnikom, zaprt v svetlo kajbico, gorak, priljuden plamenček — vesela misel v pusti noči; posvetilo se je v sobi, s sten so se poizgubile mračne sence, povsod se je širila prijazna, blagodejna svetloba.

Obžarjeni od luči so se zalesketali beli obrazki otrok, zalesketala so se materina zgubančena in vela lica. Tudi na peč se je v svetlem toku razlila luč in je pobožala babico naravnost po čelu; in babica se je vzdramila, se dvignila na komolce in si mencala napol oslepele oči:

»O, lučka!«

»Po dolgem času spet enkrat... da...« se je bridko nasmehnila mati. Vzela je iz miznega predala velik nož in je pričela rezati hleb; vsakdo je dobil kos kruha.

Posedli so okrog mize, veseli, da so lahko zopet enkrat blizu luči. Z vseh obrazov se je brala praznična svečanost. Še jež se je umiril; stisnil se je v kot pod klopjo in strmел z drobnimi, pomežikujočimi očmi proti petrolejki nad mizo.

Materi je zdrknila ruta na glavi globoko na čelo, skoro na oči; njene trudne, od zagnancev otečene roke so mirno počivale na kolenih; in nikamor drugam ni lila izpod senčnika luč s toliko mehko in ljubeznijo, kakor ravno na te stare, udelane roke materine...

